

peregrinatie ge-
hoort, beroepen
tot den Dienst

Onder leiding
avonds 8 Oct.
ring gehouden,
der van Zwolle.
ervormden ge-
i, terwijl helaas
vankelijke toe-
akkig was het
ndelijk zijn ge-

uit onliggende
en zusters uit

in des Zondags
te Balkbrug en

van Voorburg
eming en aan-
chrift: „Ik kan
eming mij niet
r niet aan denk
gezien ik me
i nog niet door
nen verrichten.
flegpredikant,
later aanhangig
eene benoeming

MISSIES
et Landelijk

T. Helpman.

ruk, is deze
te van:
2,50 per 100
2,25 „ 100
2 „ 100
1,75 „ 100

ontvangen,
gratis worden

GRONINGEN

... ..

schenen van:

S DER
RING

onderschei-
ANDAARD-
verenigingen,
afleveringen,

r afl. f 1.15.

heid stellen
ekenprijs.

. !

aartje, want
RAFL. f 1.45

CHEDE

V JAARGANG
RMATIE”
NBINDEN

jaargang.

it bijgeleverd.

J VAN KUIJK
Scheveningen

23e JAARGANG

No. 7

15 NOVEMBER 1947

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE UWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 103:5

Onder redactie van Prof. Dr K. Schilder.

Medewerkers: Ds F. A. den Boeft, Helpman; Ds E. T. v. d. Born, Amersfoort; Prof. P. Deddens, Kampen; Ds D. van Dijk, Groningen; Ds J. Francke, Rotterdam; Prof. Dr S. Greijdanus, Kampen; Prof. B. Holwerda, Amersfoort; K. v. Huizen, Groningen; A. Janse, Breda; Dr P. Jasperse, Leiden; Ds B. Jongeling, Sappemeer; Ds H. Knoop, Rotterdam; Dr G. K. Schoep, Den Haag; A. Schilder, Den Haag; Ds J. Smelik, Apeldoorn; Dr H. Smilde, Groningen; D. Stroo, Bussum; Prof. Dr C. v. Til, Philadelphia, Pa, U.S.A.; Prof. C. Veenhof, Kampen; Ds G. Visée, Kampen; Ds F. de Vries, 's-Gravenhage; Ds D. K. Wielenga, Rotterdam; A. Zijlstra, Groningen.

Alle stukken bestemd voor de Redactie zende men
aan: Prof. Dr K. SCHILDER, Vloedijk 14, Kampen.
Adm.-adres: Oosterbaan & Le Cointre N.V. — Goes.

Postrekening No. 406040 ten name van
BUREAU „DE REFORMATIE” — GOES.
Telefoon 3424.

Abonnement: f 4.— per half jaar bij vooruitbetaling.
Voor het Buitenland en Ned. Indië f 10.— per jaar.
Advertenties: 10 cent per mm. Losse nummers 20 cent.

INHOUD: Hoofdartikel: Antwoord-schrijven. — Kerkelijk
leven: Prof. Greijdanus. Verovering der wereld. De woer-
den, die Ik tot u spreek, zijn Geest en leven, Joh. 6: 63.
Christelijke filmactie. Prof. Dr Nauta over het kerkver-
band. — Op en om 't kerkplein: Faillissement der barm-
hartigheid. — Opvoeding en onderwijs: De Nederlandsche
school? — Boekbespreking. — Groninger Brieven. — Korte
berichten. — Persschouw. — Kerknieuws.

HOOFDARTIKEL

antwoord-schrijven.

Bij ds L. Doekes kwam, als antwoord op het schrij-
ven der deputaten onzer Groninger Synode inzake
haar opdracht naar art. 136, sub I, gedateerd Mei
1947, het volgende stuk in:

Amsterdam, October 1947.

Deputaten der Gen. Syn. van de
Geref. Kerken in Nederland, ge-
houden te Zwolle Aug.-Oct. 1946,
voor eventuele samenspreking met
de Geref. Kerken (onderh. art. 31
K.O.).

Aan de Deputaten (naar art. 136 sub 1
der acta van de Gen. Syn. te Groningen
1946) van de Geref. Kerken in Nederland
(onderh. art. 31 K.O.).

Waarde Broeders,

Het door U aan dr L. van der Zanden als 2e scriba
van de Synode van Zwolle verzonden schrijven, geda-
teerd Mei 1947, werd door hem aan ons doorgezonden
en kwam in ons bezit.

Het komt ons voor, dat Gij de bedoeling van het
schrijven der Synode van Zwolle in verschillende op-
zichten misverstaan hebt. Reeds dit zou bewijzen, hoe
gegrond de door die Synode uitgesproken vrees is,
dat een schriftelijke gedachtenwisseling licht misver-
standen doet ontstaan. Hoewel wij moeten vreezen,
dat ons antwoord opnieuw misverstanden zal doen
rijzen, willen wij toch trachten, enkele van de nu ge-
rezen misverstanden door dit schrijven uit den weg te
ruimen.

Gij schrijft, dat de Synode van Zwolle U het voor-
stel tot samenspreking niet had mogen doen, daar
immers door Uw Synode uitdrukkelijk bepaald is, dat
de gedachtenwisseling voorhands alleen schriftelijk
zou geschieden en Gij toch niet moogt handelen in
strijd met die bepaling, omdat van haar niet gezegd
kan worden, dat zij in strijd zou zijn met Gods Woord
of met de K.O.

De Synode van Zwolle heeft echter, gelet op het
motief, dat bij de beslissing Uwer Synode blijkbaar
gegolden heeft, n.l. dat alle geloovigen met de on-
derhandelingen moeten kunnen meeleven — een ge-
dachte die op zichzelf de volle instemming onzer Syn-
ode had. Zij trachtte Uw Synode hierin tegemoet te
komen door haar voorstel, dat telkens van de ge-
voerde bespreking een door beide partijen goedge-
keurd communiqué gepubliceerd zou worden. Zij hoop-
te, dat dit voorstel, gezien het belang van de zaak
der onderhandeling, U aanleiding zou geven, te trach-
ten, een tusschentijdse Synode Uwer Kerken bijeen
te doen komen. Het was aan de Synode van Zwolle
bekend, dat Gij die vrijheid hadt. Nog willen wij er
bij U op aandringen, van deze vrijheid gebruik te
maken.

Wat de quaestie van schriftelijk of mondeling on-
derhandelen betreft, wij hebben reeds opgemerkt, dat
Uw schrijven bewijst, hoe licht er bij schriftelijke on-
derhandelingen misverstanden ontstaan. Bovendien
echter, bij een schriftelijke onderhandeling blijven wij
op een afstand van elkander, op dien afstand kan het
wantrouwen voortdurend gevoed worden, terwijl toch
zonder onderling vertrouwen wij geen stap verder
kunnen komen. Noodzakelijk moet dan de onderhan-
deling ontaarden in een schaakspel, waarbij de een
den ander tracht schaakmat te zetten. Willen wij wer-
kelijk eenig resultaat verwachten, dan zullen wij in
een anderen geest de onderhandelingen moeten be-
ginnen. Die andere geest zou bij een persoonlijke ont-
moeting en bij gemeenschappelijk gebed eerder ver-
kregen kunnen worden. Er is bij ons nog eenige hoop,
dat het tot die persoonlijke ontmoeting komen kan.
Uw Synode besloot, dat de onderhandeling „voors-
hands” alleen schriftelijk zou geschieden. Wij vragen
ons af: hoe wij dit „voorshands” hebben te verstaan.
Is er enig uitzicht, dat na eenige schriftelijke preli-
minairen toch spoedig tot de mondelinge onderhan-
deling kan worden overgegaan? En zoo ja, welke pre-
liminairen zouden dan volgens U moeten voorafgaan?

Over de vrees der Synode van Zwolle voor het
ontstaan van misverstanden ten slotte nog het vol-
gende. Gij schrijft, dat Gij deze vrees niet begrijpt,
daar er zooveel misverstanden tusschen U en ons
bestaan. Wij ontkennen dit laatste niet. Kennelijk
doelde de Synode van Zwolle op misverstanden, die
nieuw zouden kunnen ontstaan, en sprak zij de vrees
uit, dat de bestaande misverstanden met nog andere
zouden vermeerderd worden. Gij zult het met ons eens
zijn, dat er ons veel aan gelegen moet zijn, dat in elk
geval te voorkomen.

Gij beklagt U er over, dat van onze zijde een ver-
keerde voorstelling van zaken gegeven wordt, wan-
neer gezegd wordt, dat ons voorstel door Uw Synode
is afgewezen. Gij wijst er op, dat door Uw Synode
slechts geconcludeerd werd, „dat inwilliging van het
tot haar Uwerzijds gekomen verzoek in den daaraan
blijkens zijntekst gegeven
vorm van Godswege ons verboden wordt als zondig,
schadelijk, gevaarlijk en zinloos”, en dat zij bovendien
geconcludeerd heeft, dat „ook op de in haar vorm ver-
werpelijke uitnodiging der Utrechtsche vergadering
toch om 's Heeren wil in positie-
ven zin zou te reageeren zijn”. Wij
kunnen U verzekeren, dat deze dingen niet aan de
Synode te Zwolle ontgaan zijn. Evenmin is haar ech-
ter ontgaan, dat in de besluiten Uwer Synode gespro-
ken wordt van een „eigen initiatief”, waartoe zij ge-
noopt zou zijn. Van een eigen initiatief kan slechts
gesproken worden, wanneer dat, wat te voren was,
verworpen is. Reeds dit kan den indruk wekken, dat
wij ons toch willen begeven tot het schaakspel, gelijk
het hierboven afgekeurd werd. Wij maakten echter
deze opmerking slechts om U ervan te overtuigen,
dat bij de Synode van Zwolle geen kwade trouw voor-
zat, toen zij sprak van een afgewezen zijn van het
onzerzijds gedane voorstel. Heeft zij zich in de be-
doeling van het door Uw Synode gegeven antwoord
vergist, dan kunnen wij ons daarover alleen maar ver-
blijden. Het blijkt ons dan, dat aan Uw zijde de wil
voorzit, de uitgestoken hand niet te weigeren.

Nog steeds aanvaardt Gij niet, dat wij geen Uwer
buiten het koninkrijk der hemelen gesloten hebben.
Ook wat dit gedeelte van Uw schrijven betreft, be-
staat bij U o.l. misverstand omtrent de bedoeling
van den door de Synode van Zwolle aan U gerichten
brief. Het is ons achteraf gebleken, dat inderdaad in
sommige gevallen de persoonlijke censuur, de afhou-
ding van het avondmaal, is toegepast. Wat betreft
de onwetendheid der Synode van Zwolle dienomtrent
willen wij alleen opmerken: indien de broeders zich
in het geval, dat zij de geoeefende censuur onrechtma-

tig achtten, op de meerdere vergaderingen beroepen
hadden, zou de Synode daarvan geweten hebben. Wat
echter de Synode te Zwolle vooral wilde betoogen, is,
dat afhouding van het avondmaal nog niet beteekent
het sluiten buiten het koninkrijk der hemelen. Zij heeft
zich daartoe beroepen op de uitspraak van de Synode
van Middelburg, dat in sommige gevallen de afhou-
ding van het avondmaal zelfs het gansche leven kan
duren, omdat iemand blijft voortgaan in den verkeer-
den weg, terwijl het toch niet juist zou zijn, tot de
excommunicatie over te gaan, omdat de woorden van
het formulier van den ban niet toepasselijk zijn. Gij
merkt daartegen wel op, dat de uitspraak van de
Synode te Middelburg een geheel ander geval betrof,
n.l. het geval van leden onzer kerken, die elders kerken
ten; maar genoemde uitspraak bewijst dan toch, dat
een tuchtmaatregel, die niet zijn doel bereikt, niet
altijd tot de uiterste remedie behoeft te leiden. Gij
hadt bij dit gedeelte van het schrijven der Synode van
Zwolle op „het derde der vergelijking” moeten letten.
Of het bij de (de) tusschen U en ons aanhangige
quaestie ooit tot die uiterste remedie moest komen,
zou bij ieder geval op zichzelf moeten beoordeeld zijn.
In elk geval blijkt wel, dat het onjuist is te zeggen,
dat wij U buiten het koninkrijk der hemelen geslo-
ten hebben.

Ook verzet gij U tegen wat in den brief van de
Synode te Zwolle opgemerkt is over dat gedeelte van
het op Uw Synode te Groningen uitgebrachte rapport,
dat handelt over het bij Uw Synode ingekomen schrij-
ven van den bij Uw verband aangesloten kerkeraad
van Breda. Gij wijst er op, dat Paulus in 2 Cor. 6: 14
het beeld gebruikt van twee verschillende dieren, die
niet onder één juk passen, en verwijst dan naar wat
dr F. W. Grosheide in zijn commentaar daarbij aan-
teekent. Maar verliest Gij dan geheel uit het oog, dat
Paulus daar spreekt over de verbintenis tusschen een
geloovige en een ongeloovige? Gij kunt tegen ons niet
opmerken, dat ook wij nu op „het derde der verge-
lijking” moeten letten, want het ging er dan (den)
kerkeraad van Breda juist om, alle gemeenschap met
ons te weigeren op grond van die uitspraak der
Schrift. Immers, zoo citeerde die kerkeraad uit dat-
zelfde vers, „wat mededeel heeft de gerechtigheid met
de ongerechtigheid?” of uit een andere schriftplaats:
„verwerp een ketterse menschen na de eerste en
tweede vermaning”. In het ter Uwer Synode uitge-
brachte rapport is die positie keuze, alsof wij als on-
geloovigen te beschouwen waren, met wie Gij geen
gemeenschap kondt hebben, niet met verontwaardi-
ging afgewezen. Dat is het, wat ons ook blijkens den
brief van de Synode van Zwolle pijnlijk getroffen
heeft. Wij zijn geneigd te vragen, of niet veel eer Gij
het zijt, die ons buiten het koninkrijk der hemelen
sluit. Dat was trouwens ook de bedoeling van de vraag
der Synode te Zwolle, toen zij vroeg, of Gij ons den
broedernaam weigerdet. Onbegrijpelijk is ons 't gedeelte
van Uw schrijven, waarin Gij over die vraag handelt.
Gij spreekt daarin van een sprong, welke door ons
gedaan zou zijn van „broeder” naar „geloovige”. Is
dan voor U een „broeder” niet hetzelfde als een „ge-
loovige”? Of wilt Gij den broedernaam beperken tot
de leden Uwer Kerken, terwijl er dan buiten Uw Ker-
ken nog wel geloovigen zijn, die Gij echter geen „broe-
ders” zoudt willen noemen? Voorloopig moeten wij
zeggen, dat wij U in deze(n) gedachtengang niet be-
grijpen.

Wij zijn niet ingegaan op alles, wat Gij in Uw brief
hebt opgemerkt, omdat wij nog altijd hopen, dat Uw
Synode tot een samenspreking bereid zal zijn. Een
antwoord op het slot van Uw brief vormde echter ook
het slot van ons schrijven. Gij schrijft daar, dat het
niet gaat om Uw recht, maar om het recht van Chris-
tus, den Koning der kerk. Zijt Gij zoo overtuigd, dat
Gij Uw eigen recht niet zoekt? Hoe gemakkelijk kom-
men wij er toe, ons eigen recht met dat van Christus